

Резюме на проект по Фонд „Наука+“ № 011-2026 – Конкурсна сесия 2026:

„Оценка на рисковото поведение и здравните навици при ученици в гимназиална възраст във Варна чрез смесен (mixed-methods) подход“

Ръководител: Доц. д-р Силвия Павлова Николова, д.оз.

Проектът е насочен към изследване на рисковото поведение и здравните навици сред ученици в гимназиална възраст в град Варна, с фокус върху взаимовръзките между поведенчески, социални и средови детерминанти. Актуалността на темата се обуславя от установени неблагоприятни тенденции в здравното поведение на подрастващите, включително употреба на психоактивни вещества, нездравословно хранене, недостатъчна физическа активност, експозиция на междуличностно насилие и тормоз в училищна и дигитална среда, както и поведенчески рискове, свързани със сексуалното и репродуктивното здраве и психичното благополучие. Изследването предвижда прилагане на смесен изследователски дизайн, съчетаващ количествени и качествени методи. Количественият компонент включва стандартизирано анкетно проучване, разработено въз основа на утвърдени международни инструменти за изследване на здравното поведение при подрастващи, с цел осигуряване на надеждни и съпоставими данни и установяване на зависимости. Качественият компонент обхваща провеждането на фокус групи и прилагането на метода Photovoice, които позволяват изследване на субективните възприятия, нагласи и социални контексти, в които се формират и поддържат рисковите поведения. Очаква се проектът да генерира емпирични данни за разпространението и детерминантите на рисковото поведение в локален контекст, където систематичните изследвания са ограничени. Интегрираният анализ на количествените и качествените данни ще позволи идентифициране на уязвими групи и ключови фактори, свързани със здравното поведение. Въз основа на резултатите ще бъдат формулирани научно обосновани препоръки за разработване на превантивни програми и политики в областта на ученическото здраве. Като елемент на устойчивост се предвижда създаване на дигитален информационен ресурс, насочен към ученици, който да подпомага достъпа до надеждна здравна информация и да насърчава здравословни поведенчески модели.

Основната цел на проекта е да се изследват разпространението, взаимовръзките и детерминантите на рисковото поведение и здравните навици сред ученици в гимназиална възраст в град Варна, с оглед идентифициране на факторите, които обуславят тяхното формиране и поддържане и разработване на ефективни превантивни интервенции.

За постигане на поставената цел се формулират следните конкретни задачи:

1. Систематичен преглед на научната литература и разработване на концептуална рамка на изследването;
2. Разработване и адаптиране на изследователски инструменти за оценка на рисковото поведение и здравните навици при ученици в гимназиална възраст;
3. Оценка разпространението на основни рискови поведения и здравни навици чрез количествено емпирично изследване;
4. Анализ на взаимовръзките и съвместната проява на различните рискови поведения;
5. Идентифициране на социалните и поведенческите детерминанти, свързани с формирането и поддържането на тези поведения;
6. Изследване на възприятията, нагласите и социалният контекст на рисковото поведение чрез прилагане на качествени методи: Photovoice и фокус групи;
7. Интегриран анализ на количествените и качествените данни с цел цялостно разбиране на изследвания феномен;
8. Формулиране на научно обосновани препоръки за интервенции и политики в областта на ученическото здраве;
9. Разработване на дигитален информационен ресурс за разпространение на резултатите и подпомагане на здравно-информирания избор сред учениците.